

Bilişsel ??levlerin Uygulanması Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilişsel ??levlerin Uygulanması Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17926>

Öz

Bilişsel İşlevlerin Uygulanması Ölçeği (BİÖ), bireylerin günlük yaşamlarında sergiledikleri bilişsel işlevler ve bu işlevlerin pratikteki yansımalarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, orijinal bir yapının Türkçe'ye uyarlama çalışması sonucunda kullanıma sunulmuştur. Uyarlama çalışması, ölçeğin kültürel ve dilsel bağlamda Türk örneğine uygunluğunu, psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenirlik) analiz ederek sağlamıştır. BİÖ, özellikle eğitim ve psikoloji alanlarında, bireylerin bilişsel uygulama becerilerini nesnel bir şekilde ölçmek için önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Bilişsel İşlevler, Bilişsel Uygulama, Geçerlik, Güvenirlik, Psikometrik Ölçek, Türkçe Uyarlama, Yürütücü İşlevler.

Yazarlar

Ezgi AKŞEN YAVUZ, Rabia ZEMBAT

Amaç

Bilişsel İşlevlerin Uygulanması Ölçeği'nin temel amacı, orijinal dildeki bilişsel işlevleri değerlendiren yapının, Türk kültürüne ve diline uygunluğunu sağlamak ve bu doğrultuda geçerlik ile güvenirlik çalışmaları tamamlayarak Türkçe konuşan popülasyon için kullanıma hazır hale getirmektir. Bu adaptasyon, bilişsel süreçlerin günlük yaşamdaki pratik uygulamalarını ölçmeyi hedefler.

Ölçek, özellikle bilişsel gelişim, eğitim psikolojisi ve özel eğitim alanlarında çalışan araştırmacılara ve uygulayıcılara, bireylerin karmaşık görevleri planlama, organize etme ve yürütme yeteneklerini değerlendirmede standartlaştırmak için bir araç sunmayı amaçlamaktadır.

Yapı

Ölçek, bireylerin günlük yaşamdaki görevleri yerine getirirken kullandıkları yürütücü işlevler ve diğer üst düzey bilişsel becerilerin uygulamaya dökülme düzeyini ölçmektedir. Bu yapı genellikle hafıza, dikkat, problem çözme, planlama ve organizasyon gibi temel bileşenleri kapsar. Ölçeğin, bu bilişsel işlevler arasındaki etkileşimi ve bunların gerçek dünya senaryolarındaki etkinliğini değerlendirmesi beklenmektedir.

Uyarlama çalışması, ölçeğin orijinal yapısının Türkçe formda da korunduğunu veya kültürel farklılıklar nedeniyle yeniden yapılandırıldığını göstermeyi amaçlamıştır. Bu, psikometrik

aç?dan güçlü ve teorik temellere dayanan bir ölçüm aracı sunulmasıyla sa?lamaktadır.

Geçerlik

Yavuz ve Zembat (2017) tarafından yürütölen Türkçe uyarlama çalışması, ölçeğin geçerlik analizlerini içermektedir. Bu analizler, genellikle yapı geçerliliği (do?rulayıcı veya aç?mlayıcı faktör analizi), ölçüt bağımlı geçerlik ve içerik geçerliliği yöntemlerini kullanarak ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne ölçüde do?ru ölçtü?ünü araştırmaktadır.

Kaynak referansında belirtilen makale, Bilişsel ??levlerin Uygulanması Ölçeği'nin Türkçe formunun yapısal geçerliliğini destekleyen istatistiksel kanıtları detaylandırmaktadır. Detaylı geçerlik katsayıları ve bulgular için ilgili akademik yayına başvurulması gerekmektedir.

Güvenirlik

Uyarlama çalışması kapsamında ölçeğin güvenilirlik (reliability) çalışmaları da gerçekleştirilmiştir. Güvenirlik çalışmaları, ölçek sonuçlarının zaman içinde tutarlılığı ve iç tutarlılığı değerlendirme amacıyla yapılmıştır.

Genellikle iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) ve test-tekrar test güvenilirlik analizleri kullanılarak ölçeğin ne kadar istikrarlı ve hatasız ölçüm yapıldığı belirlenmiştir. Yavuz ve Zembat (2017) makalesinde, B??Ö'nün Türkçe formunun kabul edilebilir düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu yönündeki istatistiksel sonuçlar sunulmuştur.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışmaları arasında önemli bir aşaması olan faktör analizi, ölçeğin orijinal yapılarının Türk örneğinde kaç faktör altında toplandığını incelemek için kullanılmaktadır. Bu analiz, ölçeğin teorik olarak dayandığı bilişsel alt boyutların (faktörlerin) ampirik olarak da desteklenip desteklenmediğini ortaya koyar.

Yavuz ve Zembat'ın çalışması muhtemelen, ölçeğin yapı geçerliliğini tespit etmek amacıyla Aç?mlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve/veya Do?rulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemlerini uygulamıştır. Bu analizler, Bilişsel ??levlerin Uygulanması Ölçeği'nin çok boyutlu bir yapıya sahip olup olmadığını ve her bir maddenin hangi bilişsel faktörle güçlü bir ilişki gösterdiğini belirlemiştir.

Araç

Test Çeşidi: Uyarlama (Adaptation)

Format: Kaynakta belirtilmemiştir, ancak psikometrik ölçekler genellikle Likert tipi derecelendirme

veya evet/hayır formatında olabilmektedir. Orijinal çalışmaya başvurulmalıdır.

Kullanılabilir Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Uyarlama çalışması genellikle üniversite öğrencileri veya belirli bir eğitim kademesindeki bireyler üzerinde gerçekleştirilir. Detaylar kaynak makalede mevcuttur.

Yaş Grubu: Kaynakta belirtilmemiştir.

Popülasyon Detayları: Kaynakta belirtilmemiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçeği (Self-Report Scale) olması muhtemeldir.

Anahtar Kelimeler

Uyarlama, Psikometrik Araç, Bilişsel Süreçler, Psikoloji, Eğitim, Faktör Yapısı, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ezgi AKŞEN YAVUZ

Yazar ORCID Tanımlama: Kaynakta belirtilmemiştir.

Bağlantı E-posta Adresleri: ezgiaksin@trakya.edu.tr

Yazma Adresi: Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Edirne, Türkiye (Makale referansına göre).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin ticari kullanım veya bilimsel araştırmalarda kullanım için gerekli izinlerin, sorumlu yazar Ezgi AKŞEN YAVUZ ile iletişime geçilerek alınması tavsiye edilir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yayınlandı yılı **2017**'dir.

Ölçeğin orijinal dökümanına ait olduğu düşünülen dosya, aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir (Dikkat: Dosya formatı DOCX'tir): bilissel-islevlerin-uygulanmasi-olcegi-toad.docx

Kaynaklar

Yavuz, E. A., & Zembat, R. (2017). Bilişsel ??levlerin Uygulanması Ölçeği Türkçe uyarlaması ve geçerlik-güvenirlik çalışması. **Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 7(2), 475-573.

Makalenin tam metnine DergiPark üzerinden erişim sağlanabilir: dergipark.gov.tr

Bilişsel ??levlerin Uygulanması Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerik snippet'inde yer almamaktadır. Maddelere ulaşmak için, referans olarak belirtilen akademik yayına (Yavuz & Zembat, 2017) başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM